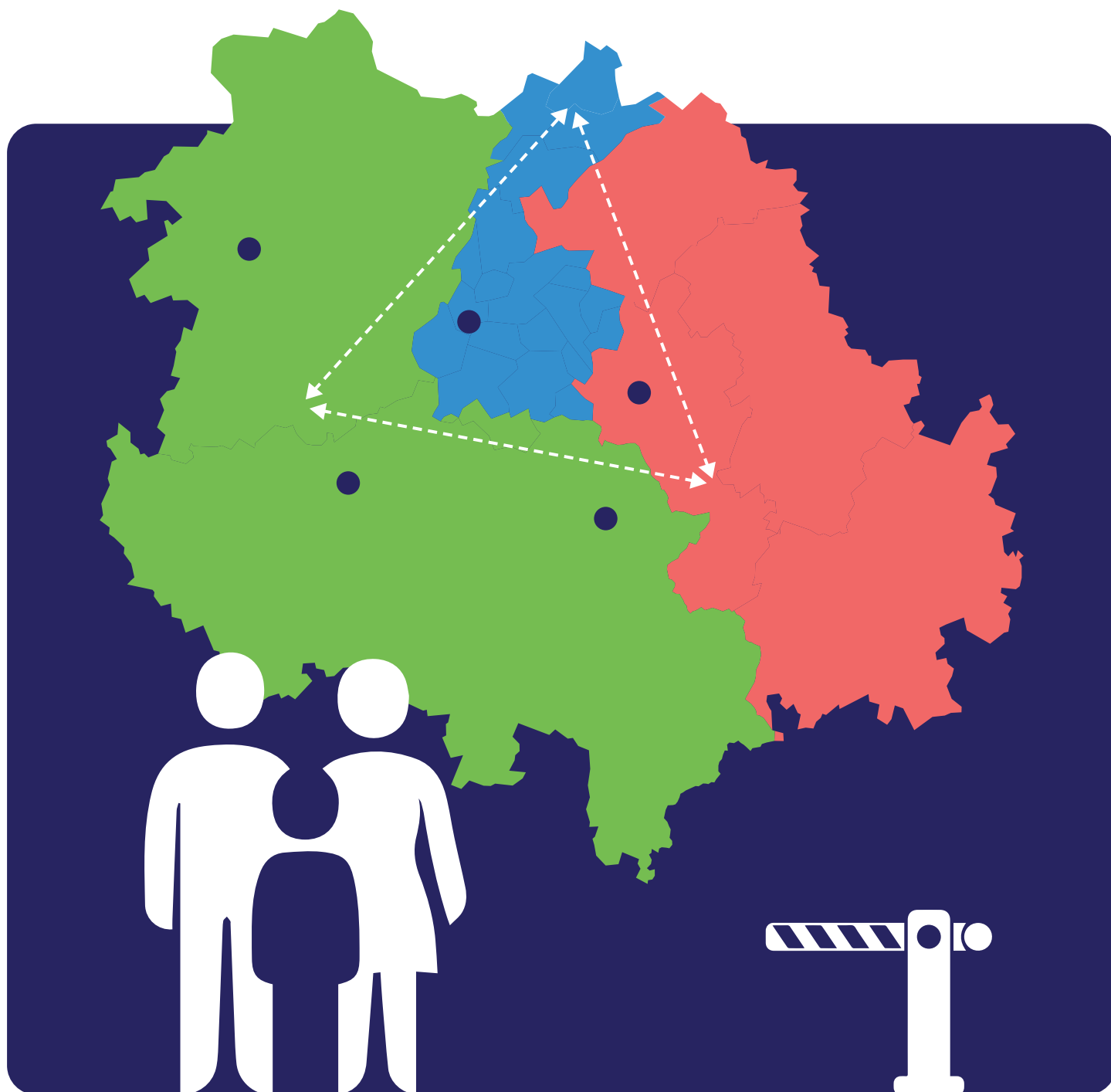

Impact COVID-19 op Euregio Maas-Rijn

16 december 2021

Achtergrond

Deze factsheet beschrijft de resultaten van het project 'De impact van COVID-19 op de Euregio Maas-Rijn (EMR)'. De EMR is de grensoverschrijdende regio tussen Nederland, België en Duitsland. Het doel van het project is om de impact van COVID-19 op dit gebied te beoordelen. De uitkomsten van dit project kunnen als voorbeeld dienen voor mogelijke effecten van COVID-19 in andere grensregio's in de Europese Unie, of zelfs breder.

Voor het onderzoek zijn burgers van de EMR met een steekproef geselecteerd uit de Nederlandse regio Zuid-Limburg, de Duitse regio's Heinsberg, Düren en Aken, en de Belgische regio's Limburg, Luik en de Duitstalige gemeenschap. Het onderzoek bestond uit twee rondes. De deelnemers werden in beide rondes gevraagd een online vragenlijst in te vullen en bloed af te nemen via een vingerprik, waarin vervolgens antistoffen tegen het coronavirus werden gemeten. In totaal zijn er 30.000 testpakketten opgestuurd. Aan de eerste ronde van dit onderzoek hebben 4.766 personen uit Nederland, Duitsland en België deelgenomen. Hiervan namen 3.339 personen (70%) ook deel aan de tweede ronde.

De betrokken partnerorganisaties zijn GGD Zuid Limburg, Stichting euPrevent, Maastricht UMC+, Gesundheitsamt des Kreises Düren, Gesundheitsamt des Kreises Heinsberg, Gesundheitsamt der StädteRegion Aachen, Sciensano en de Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens. Het project wordt gesubsidieerd vanuit het Interreg EMR programma.

Onderzoek

Ronde **1** 13 april - 4 augustus

Bloedafname (thuis)
via vingerprik

Online vragenlijst

Ronde **2** 21 september - 22 november

Bloedafname (thuis)
via vingerprik

Online vragenlijst

Studiepopulatie

Bloedafnames en ingevulde vragenlijsten

Ronde 1: april - juni 2021

- 6.018 mensen hebben gereageerd
- 4.766 volledige deelnames (ingevulde vragenlijst + gelukte bloedafname)

Ronde 2: september - oktober 2021

- 3.708 mensen hebben gereageerd
- 3.339 volledige deelnames in ronde 1 en 2 (ingevulde vragenlijst + gelukte bloedafname)

Aantal deelnemers per land

Ronde 1:

- Nederland: 2.429 personen
- Duitsland: 1.352 personen
- België: 985 personen

Ronde 2:

- Nederland: 1.694 personen
- Duitsland: 988 personen
- België: 657 personen

De verschillende deelnemersaantallen zijn gecorrigeerd met een weegfactor, om zo representatief mogelijke resultaten te verkrijgen voor de bevolking in de drie EMR-landen qua geslacht en leeftijd.

Aantal deelnemers:

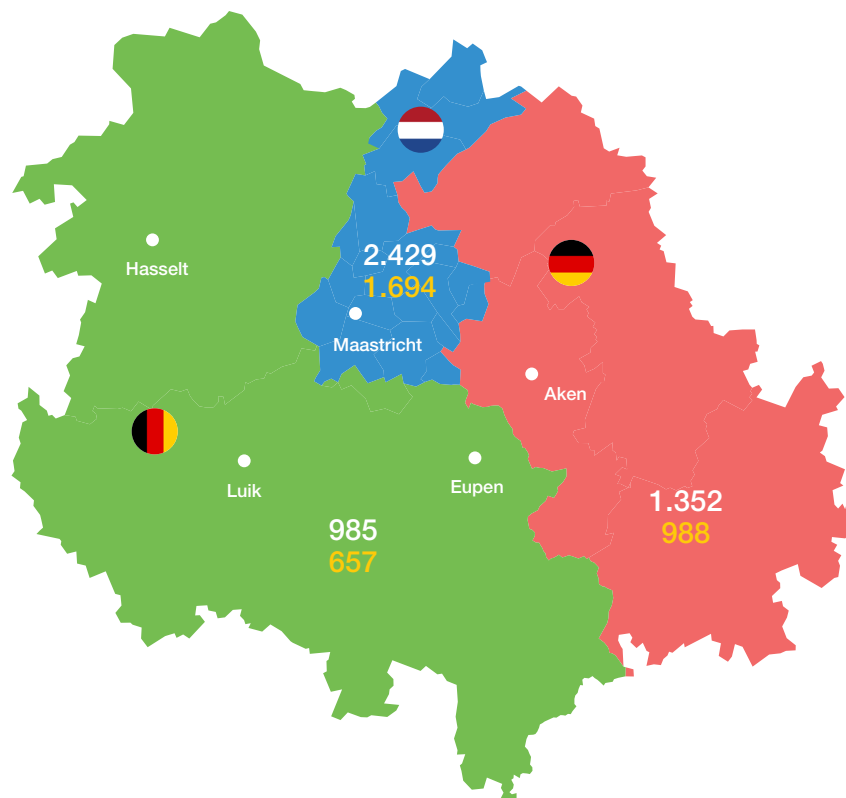
○ Ronde 1

● Ronde 2

● Duitsland

● België

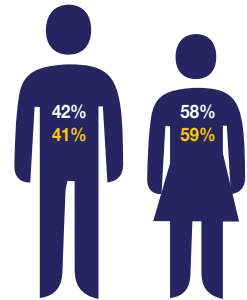
● Nederland

Studiepopulatie

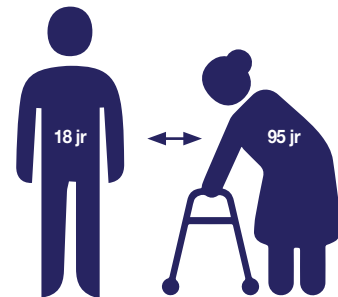
Geslacht

In ronde 1 hebben 2.742 vrouwen (58%) en 2.022 mannen (42%) meegedaan. Van de deelnemers uit ronde 1 namen 1.963 vrouwen (59%) en 1.374 mannen (41%) ook aan ronde 2 deel.

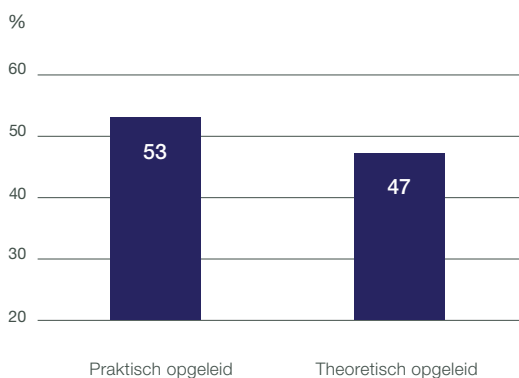
Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de deelnemers in de eerste ronde was 52 jaar en in de tweede ronde 55 jaar.

Opleiding

Van de deelnemers in beide rondes was 53% praktisch opgeleid (bijvoorbeeld mavo, mbo) en 47% theoretisch opgeleid (bijvoorbeeld hbo, hogeschool of universiteit).

Coronamaatregelen

De maatregelen die werden onderzocht

- Het dragen van een mondkapje
- Het houden van anderhalve meter afstand
- Het beperken van de groepsgrootte
- Het verminderen van reizen
- Het vereisen van een QR-code (toegangsbewijs) voor bepaalde activiteiten (alleen ronde 2)
- Bij klachten thuisblijven en testen (alleen ronde 2)

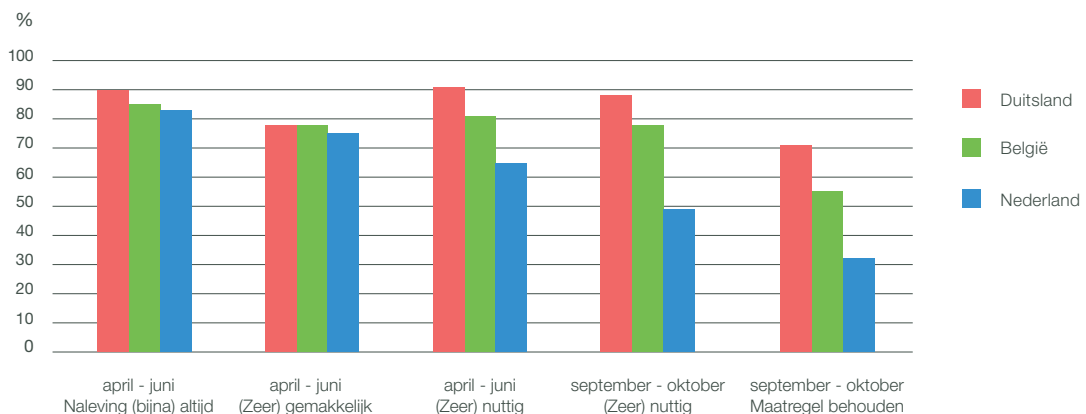

In april - juni 2021 werd gevraagd in hoeverre de burgers zich aan de maatregelen hebben gehouden gedurende de twee maanden voorafgaand aan het onderzoek en of ze het gemakkelijk vonden zich eraan te houden. Zowel in de periode april-juni als in september - oktober 2021 werd gevraagd of ze de maatregelen nuttig vonden. Daarnaast werd in september - oktober 2021 gevraagd in hoeverre ze het belangrijk vonden dat de maatregelen worden behouden. De resultaten worden per maatregel besproken.

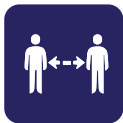

Het dragen van een mondkapje

Meer dan 80% van de burgers gaf in april-juni aan zich (bijna) altijd te houden aan het dragen van een mondkapje en de grote meerderheid vond dit ook gemakkelijk en nuttig. Het percentage burgers in Nederland dat het gebruik van een mondkapje nuttig vond, daalde van 65% in april-juni naar 49% in september-oktober. Hoewel de resultaten van de EMR-landen in de eerste ronde grotendeels overeenkwamen, zien we nu een groter verschil in hoe belangrijk de burgers in de EMR-landen het vinden om deze maatregel te behouden. Zo was in Nederland het kleinste (32%) draagvlak voor het behouden van het mondkapje en in Duitsland het grootste (71%).

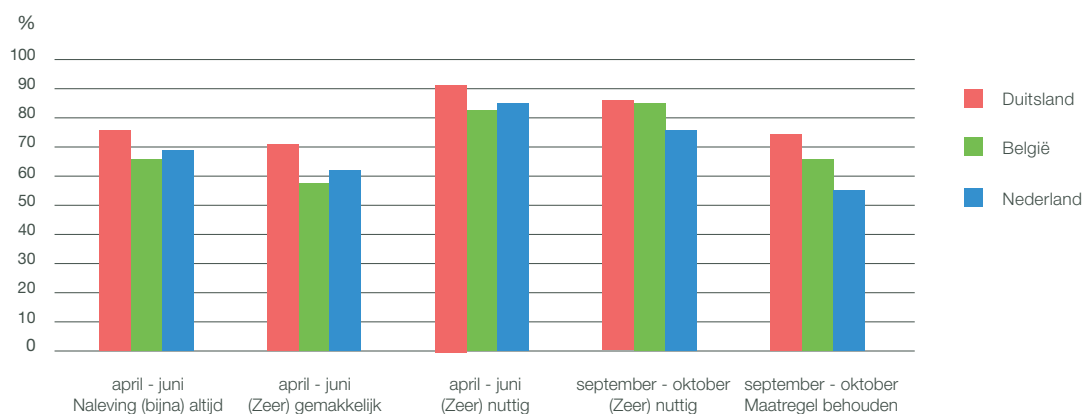
Coronamaatregelen

Het houden van anderhalve meter afstand

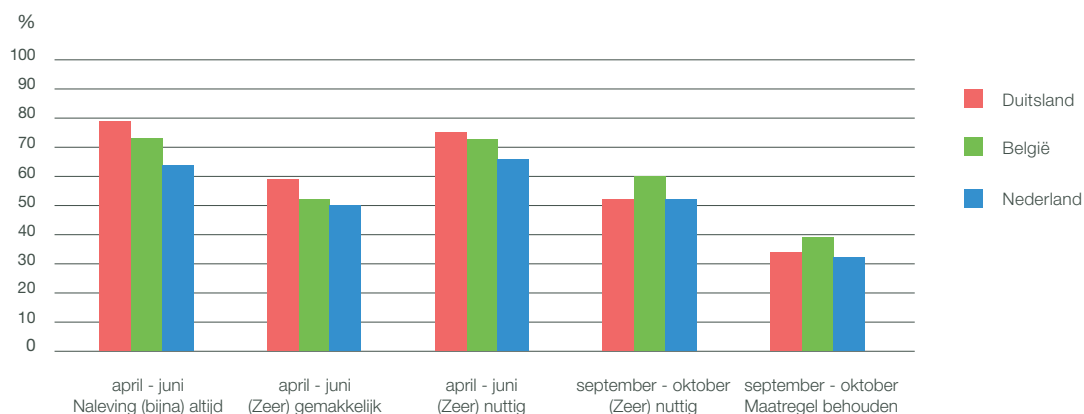
In april-juni vond meer dan 80% van de burgers het houden van anderhalve meter afstand (zeer) nuttig. In september-oktober was dit nog steeds meer dan 75% in alle EMR-landen.

Meer dan de helft van de burgers gaf aan het (zeer) belangrijk te vinden om deze maatregel te behouden. Dit percentage was hoger in Duitsland en België, vergeleken met Nederland.

Het beperken van de groepsgrootte

In vergelijking met de andere maatregelen werd het beperken van de groepsgrootte minder vaak als gemakkelijk ervaren. In september-oktober werd deze maatregel door de burgers minder vaak als (zeer) nuttig beschouwd. In alle EMR-landen gaf minder dan 40% van de burgers aan het belangrijk te vinden om deze maatregel te behouden. Vergeleken met de andere maatregelen, was voor het behouden van een beperking van de groepsgrootte het minste draagvlak in de EMR-landen.

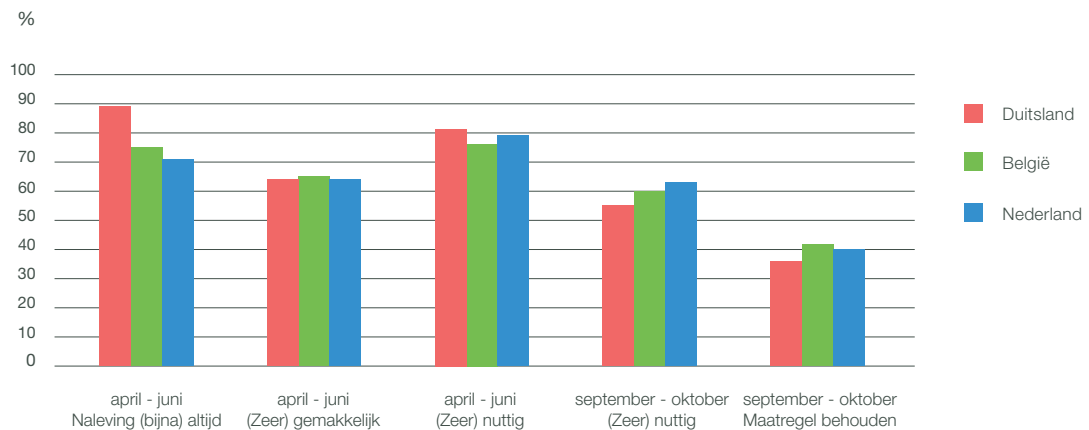

Coronamaatregelen

Het beperken van reizen

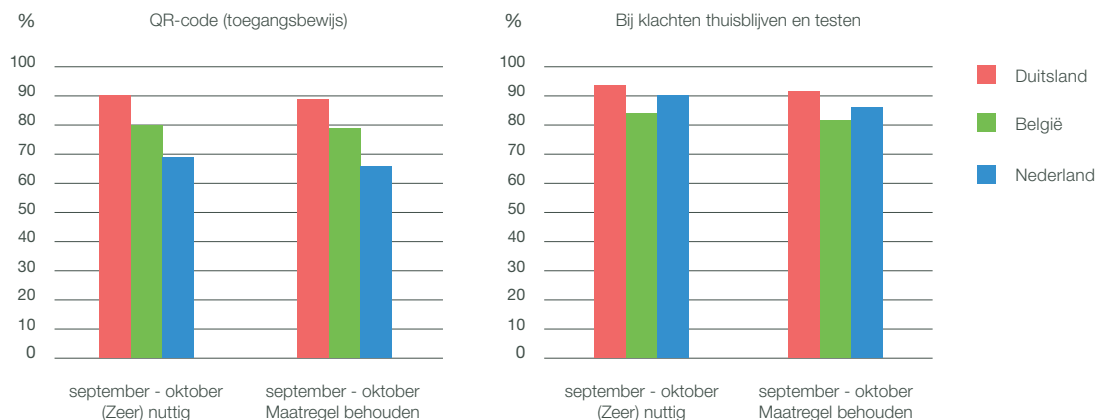
In april-juni gaven de Duitse burgers het vaakst aan het reizen verminderd te hebben. Deze maatregel werd in alle EMR-landen als minder nuttig beschouwd in september-oktober, vergeleken met april-juni. Minder dan 45% van de burgers gaf aan het belangrijk te vinden om deze maatregel te behouden. De burgers in de EMR-landen zijn het meest gelijkgestemd over het al dan niet behouden van reisbeperkingen.

Het vereisen van een QR-code en bij klachten thuisblijven en testen

Het grootste deel van de burgers gaf aan zowel de QR-code (toegangsbewijs) als het thuisblijven en testen bij klachten nuttig te vinden en het belangrijk te vinden deze maatregelen te behouden. Het draagvlak voor de QR-code was het grootst bij de Duitse burgers en het kleinst bij de Nederlandse burgers. De burgers in alle drie de EMR-landen vonden de maatregel thuisblijven en testen bij klachten het belangrijkste om te behouden in vergelijking met de andere maatregelen.

Mobiliteit tussen EMR-landen

Grens oversteken voor kort bezoek

Het aantal keer dat burgers per maand de grens met een EMR-buurland zijn overgestoken voor een kort bezoek is veranderd tijdens de coronapandemie. Voorbeelden van een kort bezoek zijn boodschappen doen, naar een restaurant gaan en tanken.

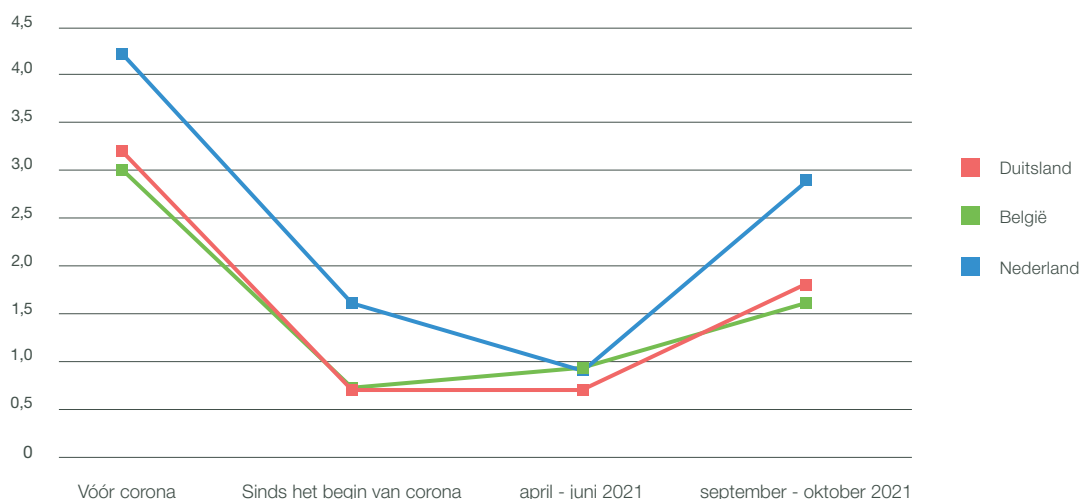

Vóór corona was dit gemiddeld **3,0 (België)** tot **4,2 (Nederland)** keer per maand. Sinds het **begin van corona** daalde dit naar gemiddeld **0,69 (België)** tot **1,6 (Nederland)** keer per maand. Burgers gaven aan in **april-juni** gemiddeld **0,72 (Duitsland)** tot **0,97 (België)** keer de grens te zijn overgestoken voor een kort bezoek.

In **september-oktober** steeg dit weer naar gemiddeld **1,6 (België)** tot **2,9 (Nederland)** keer per maand. De resultaten zijn in lijn met de maatregelen die op het betreffende moment van kracht waren. Nederlandse burgers hadden gemiddeld het meeste grensverkeer in de onderzochte periodes.

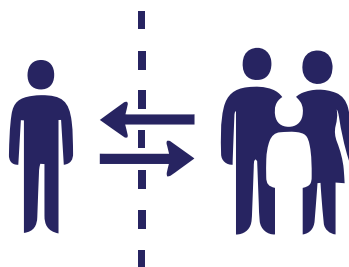
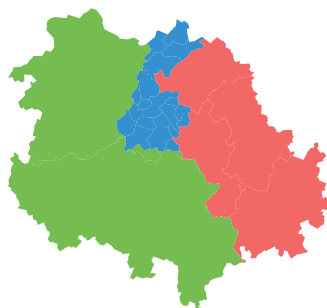
Grens oversteken voor kort bezoek (gemiddeld per maand)

Mobiliteit tussen EMR-landen

Grens oversteken voor bezoek aan familie, vrienden of kennissen

Het aantal keer dat burgers familie, vrienden of kennissen over de grens hebben bezocht is veranderd tijdens de coronapandemie.

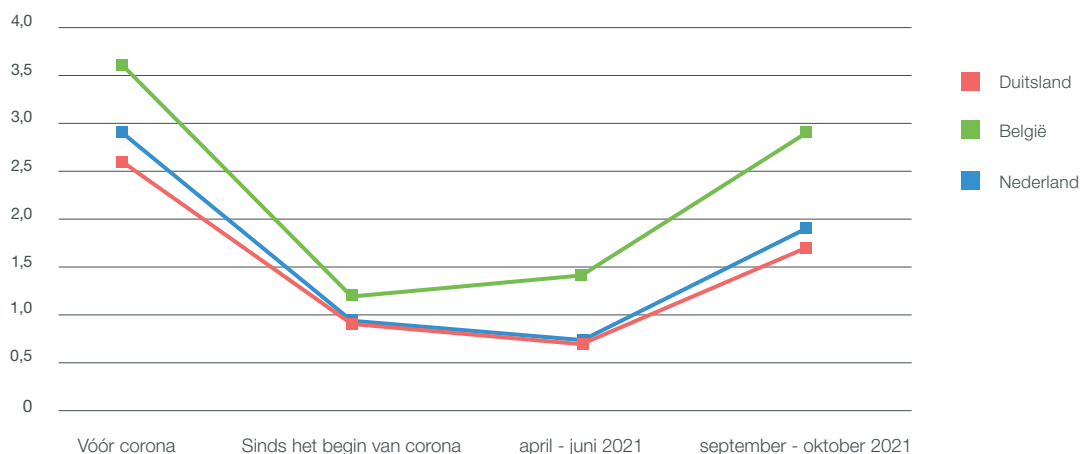

Vóór corona was dit gemiddeld **2,6 (Duitsland)** tot **3,6 (België)** keer per maand. Sinds het **begin van corona** daalde dit naar gemiddeld **0,87 (Duitsland)** tot **1,1 (België)** keer per maand. Burgers gaven in **april-juni** aan familie, vrienden of kennissen over de grens gemiddeld **0,74 (Duitsland)** tot **1,4 (België)** keer te hebben bezocht en in **september-oktober** steeg dit weer naar gemiddeld **1,8 (Duitsland)** tot **2,9 (België)** keer per maand.

De resultaten zijn in lijn met de maatregelen die op het betreffende moment van kracht waren. In alle drie de landen werden sinds de zomer van 2021 familie, vrienden en kennissen over de grens weer dubbel zo vaak bezocht, maar nog steeds duidelijk minder dan vóór corona. Belgische burgers bezochten familie, vrienden of kennissen het meest in de onderzochte periodes.

Grens oversteken voor bezoeken van familie, vrienden of kennissen (gemiddeld per maand)

Mobiliteit tussen EMR-landen

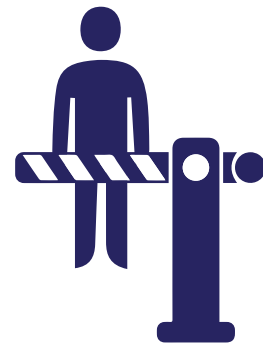
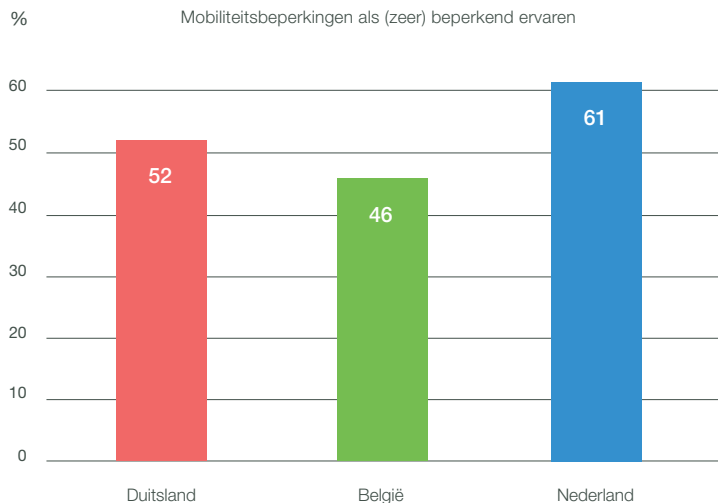
Werken en studeren over de grens

2% van de deelnemers gaf aan te **werken in een ander land** dan waarin ze wonen. **Minder dan 1%** van de deelnemers gaf aan te **studeren in een ander land** dan waarin ze wonen.

Mobiliteitsbeperkingen

In **april-juni** ervaarde ongeveer de helft van de burgers de mobiliteitsbeperkingen tussen de EMR-landen tijdens de coronapandemie als (zeer) beperkend. In **Nederland** was dit **61%** van de burgers, in **België** **46%** en in **Duitsland** **52%**.

Binnen de groep mensen die familie, vrienden of kennissen heeft in een EMR-buurland was dit percentage nog hoger. Twee derde van de groep burgers met familie, vrienden, of kennissen over de grens ervaarde de mobiliteitsbeperkingen tussen de EMR-landen als (zeer) beperkend.

Vaccinatie tegen COVID-19

Redenen voor vaccinatie

De drie meest genoemde redenen voor vaccinatie tegen corona waren gelijk in alle drie de EMR-landen: voorkomen van (ernstige) ziekte, beschermen van familie en terug naar het oude normaal. In alle drie de landen verschoof de reden 'terug naar het oude normaal' van de eerste plaats in april-juni naar de derde plaats in september-oktober.

Vaccinatiegraad

In **september-oktober** was **87%** van de **Nederlandse** burgers, **96%** van de **Belgische** burgers en **94%** van de **Duitse** burgers volledig gevaccineerd tegen het coronavirus. Volledige vaccinatie betekent twee vaccinaties, één vaccinatie met het Janssen-vaccin, of de combinatie van een doorgemaakte corona-infectie en één vaccinatie. De vaccinatiepercentages in dit onderzoek liggen iets hoger dan die van de gehele volwassen populatie in Zuid-Limburg (84%), België (86%), en Noordrijn-Westfalen (81%).

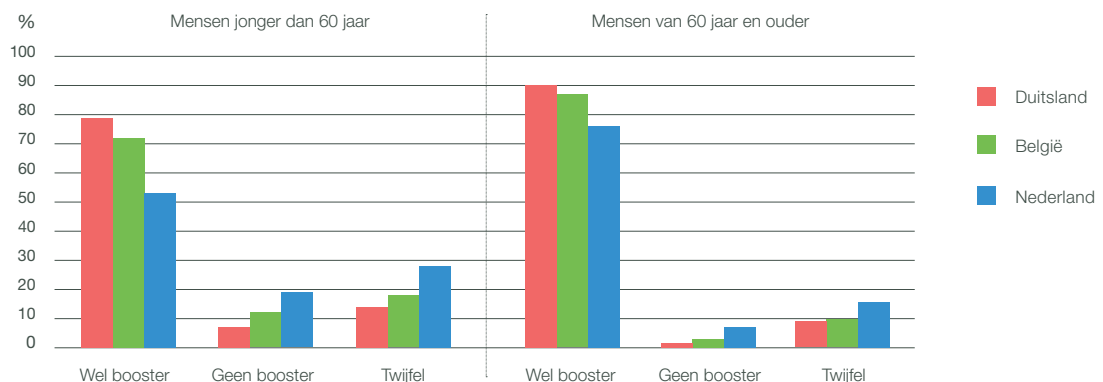
Vaccinatiegraad in dit onderzoek	Nederland	Belgie	Duitsland
Volledig gevaccineerd	87%	96%	94%
Onvolledig gevaccineerd	5%	1%	3%
Niet gevaccineerd	8%	3%	3%

Gemiddeld 2% van de burgers twijfelde nog over het nemen van een vaccin en 3% gaf aan geen vaccin te willen.

Booster

In september-oktober gaf de meerderheid van de burgers aan een boostervaccinatie voor het coronavirus te nemen zodra de mogelijkheid zich voordoet. Dit percentage was hoger bij de burgers van 60 jaar en ouder en bij de Duitse burgers. In Nederland twijfelde een groter deel van de burgers, in vergelijking met België en Duitsland.

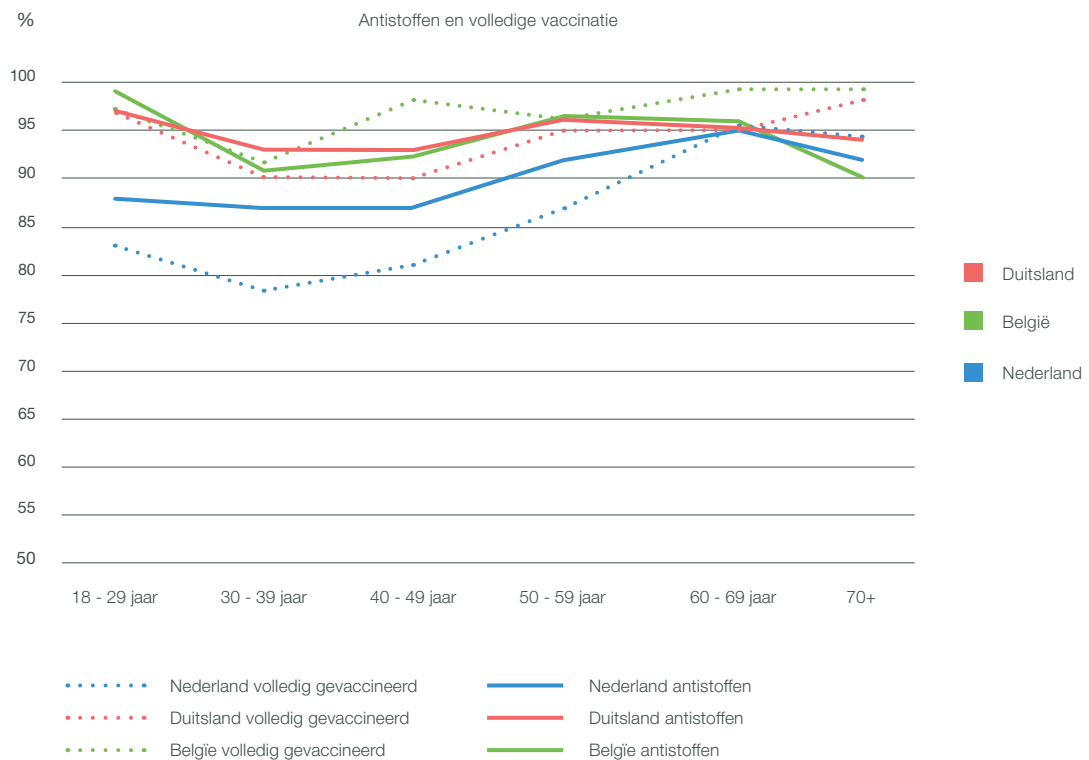
Antistoffen tegen COVID-19

Analyse van de bloedmonsters

Gemiddeld **93%** van alle burgers in dit onderzoek had **antistoffen tegen het coronavirus** op het moment van bloedafname (september-oktober). In **Nederland** was dit gemiddeld **90%**, in **België 94%** en in **Duitsland 95%** van alle burgers. De burgers in Nederland hadden iets minder vaak antistoffen dan de burgers in België en Duitsland.

De resultaten hebben betrekking op de (IgG) antilichamen tegen het spike-eiwit van het SARS-CoV-2-virus op het moment van de test. Het aantal burgers met antistoffen is over het algemeen hoog in alle landen.

Samenvattend

Het onderzoek bestond uit **twee rondes**, namelijk in april-juni en september-oktober 2021. In beide rondes werden de burgers gevraagd een online **vragenlijst** in te vullen en wat bloed af te nemen via een vingerprik, waarin **antistoffen** tegen het coronavirus werden gemeten.

Maatregelen

- In april-juni gaf de grote meerderheid (~60-80%) van de burgers in Nederland, België en Duitsland aan dat ze zich (vrijwel) altijd aan de geldende **coronamaatregelen** hadden gehouden en dat ze deze maatregelen **gemakkelijk en nuttig** vonden. Onder de **Duitse** burgers waren deze percentages het hoogst.
- Het houden van **anderhalve meter afstand** werd consistent als (zeer) nuttig beschouwd door meer dan drie kwart van de burgers. Meer dan de helft van de burgers gaf dan ook aan het (zeer) belangrijk te vinden om deze maatregel te behouden.
- In Duitsland en België vonden burgers het dragen van een **mondkapje** nog steeds nuttig, terwijl dit aandeel in Nederland duidelijk gedaald is. Bij de Nederlandse burgers was het draagvlak voor het behouden van de mondkapjesplicht dan ook het kleinst.
- **Beperkingen van groepsgrootte** en **reizen** werden als minder nuttig beschouwd door de burgers in de drie EMR-landen, in vergelijking met april-juni. Het draagvlak voor het behouden van deze maatregelen was bij alle drie de EMR-landen het kleinst.
- Het grootste deel van de burgers gaf aan zowel de **QR-code** (toegangsbewijs) als het **thuisblijven en testen bij klachten** nuttig te vinden en het belangrijk te vinden deze maatregelen te behouden. Het draagvlak voor de QR-code was het hoogst bij de Duitse burgers en het kleinst bij de Nederlandse burgers.

Mobiliteit

- Een groot deel van de burgers heeft de **mobilitatsbeperkingen** tussen de EMR-landen tijdens de coronapandemie als (zeer) **beperkend** ervaren. Het oversteken van de grens met een EMR-buurland voor bezoek aan familie, vrienden of kennissen of om een andere reden is gedaald tijdens de coronapandemie.
- Naarmate de maatregelen met betrekking tot grenssluiting versoepelden, nam het aantal bezoeken over de grens toe. In alle drie de landen werd sinds de zomer van 2021 weer dubbel zo vaak de grens overgestoken, maar nog steeds duidelijk minder dan vóór corona.

Vaccinatie en antistoffen in september-oktober

- Gemiddeld was **93%** van alle burgers volledig **gevaccineerd** tegen het coronavirus. De meest genoemde redenen voor vaccinatie waren gelijk in alle drie de EMR-landen: terug naar het oude normaal, beschermen van familie en het voorkomen van ziekte. De bereidheid om een **boostervaccinatie** te nemen was het hoogst onder burgers van 60 jaar en ouder.
- Uit de analyse van de bloedsamples bleek dat gemiddeld 93% van de burgers **antistoffen** had tegen het coronavirus.

Aandachtspunten van het onderzoek

- Doordat het aantal deelnemers per ronde verschilt, zijn de onderzoeksresultaten gecorrigeerd met een weegfactor. Hierdoor is het onderzoek representatief voor de bevolking in de drie EMR-landen qua geslacht en leeftijd.
- Bloedafname via vingerprik lukte niet bij alle deelnemers. Dit kan hebben geleid tot een vertekening.
- In dit onderzoek waren meer deelnemers gevaccineerd, in vergelijking met de werkelijke populatie.

Websites

<https://euprevent-covid-tool.eu/>

<https://euprevent.eu/nl/covid-19/>

<https://www.ggdzl.nl/professionals/projecten-en-onderzoeken/impact-van-covid-19-op-de-euregio-maas-rijn/>

